

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Нові хвилі системних реформ передбачають модернізацію всіх сфер життя українського суспільства. Існує велика кількість законодавчих документів, які спрямовані на поліпшення соціального становища в державі.

В результаті аналізу чинної моделі соціального захисту населення було виявлено, що вона суперечить модернізаційному напрямку суспільного розвитку. З огляду на характер та глибину здійснених змін в українському суспільстві, та з урахування стану соціального розвитку, який набув найактуальнішого характеру гостро стає потреба у обґрунтуванні та розробці ефективної модернізації державної політики у сфері соціального захисту населення. В момент формування та реалізації змісту соціально справедливого суспільства, що передбачає реальне забезпечення існуючих соціальних гарантій людям, рівність та життєвому старті, запровадження системи дієвого соціального вирівнювання в умовах вагомої диференціації доходів і тому подібне.

У багатьох країнах існують історичні приклади стратегічних програм суспільного розвитку, які зазнали успіху, в результаті здійснення модернізації. Такими прикладами можуть бути проект модернізації в Японії в XIX та XX ст., "Новий курс" Т. Рузвельта, модернізація Китаю в XX і XXI ст. тощо. Ідеологічні засади діючих перетворень лише формуються, вони активно розглядаються вітчизняними вченими, та є предметом для активного дискутування в українських наукових виданнях, таких як "Економічна Україна", "Демографія та соціальна економіка", "Економічний часопис - XXI", обговорюються на наукових семінарах, міжнародних та всеукраїнських конференціях, круглих столах.

Необхідно зазначити, що сфера соціального захисту населення є однією із головних у процесі модернізації. Українські вчені, які активно досліджують дану сферу та дискутують з питань її модернізації, пропонують шляхи її подальшого реформування є Н. Борецька, І. Гнибіденко, І. Калачова, А. Колот, Е. Лібанова, О. Макарова, В. Скуратівський, Л. Черенько та інші.

Модернізація забезпечується випереджальним розвитком і проводиться на основі креативних дій у сферах наук, освіти та інновацій як в економіці, так і в соціальному конструюванні та в їх інституційному забезпеченні, з використанням нових форм і методів управління, що включають ефективний корпоративний і державний менеджмент [1]. Вона

являє собою вирішення цілого комплексу багаторівневих завдань різного змісту: від розв'язання проблем бідності та харчування до розвитку нових технологічних укладів, нанотехнологій тощо [2]. Тобто модернізація повинна повернути суспільство на вів виток розвитку.

Питання соціального захисту громадян, підвищення доходів, відтворення людського капіталу, збереження безперервності його належного використання, подолання соціального відторгнення, розбудова систем освіти, культури, охорони здоров'я є першочерговими при здійснення реформ, адже саме їх становище безпосередньо впливає на здатність країни до модернізації та інноваційного розвитку в майбутньому. Як відомо, модернізація системи соціального захисту населення визначається одним із трьох напрямів соціально-економічної модернізації України, яка включає в себе числі підвищення дієвості державної економічної політики та зміцнення конкурентоспроможності економіки і підвищення продуктивності праці. У сфері соціального захисту населення основною метою модернізації є подолання бідності та забезпечення стабільного добробуту громадян. Основою модернізації державної політики у розрізі соціального захисту населення виступає модернізація економіки, так би мовити виведення з "тіні".

Значним результатом при модернізації державної політики у сфері соціального захисту населення визначають підвищенням соціальних стандартів життя населення, що насамперед і передбачають реформи пенсійного забезпечення, соціальної підтримки, медичного обслуговування та освіти.

На думку автора, модернізація яка проводиться в системі соціального захисту в організаційному плані аналогічна запропонованій, академіком НАН України Е. Лібановою, модернізації економіки. Вона передбачає сукупність політичних рішень щодо інституційності модернізації, ефективні і раціональні фінансово-економічні заходи, а також здійснення технологічних та інноваційних проектів. Модернізація діючої системи соціального захисту надасть можливість більш чіткіше збудувати систему державної політики на загальнодержавному та регіональному рівнях, унеможливити непотрібного дублювання повноважень і сфер компетенцій різних управлінських органів. Допоможе комплексно вписати державну політику у

сферу соціального захисту в загальну стратегію розвитку загалом України.

Враховуючи все вище вказане, на думку автора, можна визначити основні напрямки модернізації державної політики у сфері соціального захисту населення так:

подолання бідності та поліпшення якості життя громадян;

реформа пенсійного забезпечення;

реформування системи державної соціальної допомоги;

перегляд підходів до системи надання пільг;

створення сучасної системи соціальних послуг;

створення електронних баз даних для покращення надання соціальних послуг.

Для ефективного подолання бідності та поліпшення якості життя необхідно перенести акценти з підтримки уразливих верств населення на стимулювання ефективної економічної діяльності працездатних громадян. Саме особи, які можуть працювати повинні зробити прориву соціальному розвитку країни, вони стануть безпосередніми учасниками які внесуть зміни до соціальної сфери. Як наслідок, актуальними стануть заходи які зменшать безробіття, скорочення низькооплачуваної роботи та тіншової зайнятості, створення нових робочих місць та модернізація існуючих, зменшення трудової міграції населення. В наслідок ефективності роботи даного механізму в країні налагодяться основні джерела доходів населення у вигляді заробітної плати то в свою чергу позитивно впливатиме на ВВП нашої держави.

Необхідно також не забувати про різке збільшення потреби в робочій місцях, житлі, підтримки держави вимушених внутрішніх переселенців, надає складнощів у вирішенні даного питання оскільки обсяги безробітних значно зросли та державою було втрачено значну кількість промислових підприємств, які знаходяться на окупованих територіях що могли надати можливість працевлаштування.

Нагальним питанням є реалізація комплексу заходів з проведення пенсійної реформи та протистояння викликам, які супроводжує даний процес. Важливо здійснити комплекс заходів щодо подолання дефіциту Пенсійного фонду, а саме легалізувати приховані робочі місця та заробітну плату, запровадити адміністративну, економічну та правову відповідальність роботодавців, зменшення навантаження на фонд оплати праці.

При реформуванні системи соціальної допомоги основною метою є зменшення майнової нерівності в країні, здійснення суспільної інтеграції знедолених груп населення. З метою цільового використання коштів державного бюджету на виплату різноманітних видів соціальних допомог та запобігання поширенню хронічної та впадковані бідності є необхідним розвиток та вдосконалення механізму присвоєння та надання соціальної допомоги, впровадження дієвої адресної соціальної допомоги, інакше кажучи забезпечення такого розподілу наявних соціальних коштів, в результаті

чого допомогу будуть отримувати лише ті особи, які її дійсно гостро потребують.

Для того, щоб система адресної допомоги ефективно працювала необхідно встановити чіткі та прозорі та всім зрозумілі критерії адресності в наданні основних видів соціальних допомог, оптимізації форми їх надання, як грошової так і натуральної, запровадження ефективного механізму контролю за цільовим використанням допомоги. Створення сучасної системи соціальних послуг потребує оптимізації мережі відповідальних закладів і витрат на їх утримання, а також підвищення якості послуг, що надаються.

З точки зору автора, успішне здійснення заходів модернізації державної політики у сфері соціального захисту населення передбачає виконання ряду вагомих умов.

Неможна не погодитися з напрацюваннями наших вітчизняних науковців та з детальним аналізом отриманих результатів з модернізації державної політики в сфері соціального захисту, що модернізація соціальної сфери неможлива без соціальної відповідальності держави, бізнесу та громадян.

Соціальна відповідальність – це усвідомлення суб'єктами соціальної держави єдності соціального простору, свідоме виконання своїх обов'язків перед співгромадянами, суспільством, державою. У феномені соціальної відповідальності домінує моральний компонент, що має бути підкріплений юридичною відповідальністю [3]. Без соціальної відповідальності всі трансформації неминуче спровокуватимуть подальше посилення корупції, економічного і правового розшарування, маргіналізації та утриманських настроїв у суспільстві [4].

На думку автора, основою стабільного функціонування та розвитку суспільства, здійснення реформ є довіра. Довіра як соціоекономічна категорія має надзвичайно велике значення для мобілізації країн до конструктивних дій. Довіра до влади є фундаментом для успішної модернізації.

Враховуючи ситуацію в країні, задовільний стан системи соціального захисту населення та ряд стримуючих проблем та факторів ризику визначено основні напрямки модернізації державної політики. Зазначено про необхідність врахування важливої умови успішної модернізації, а саме соціальну справедливість, довіру народу до влади.

Список літератури

1. В. Геєць, “Конфігурація геополітичної карти світу та її проблемність”, *Економіка України*, № 1, с. 14-15, 2011.
2. А. Гриценко, “Методологічні основи модернізації України”, *Економіка України*, № 2, с. 10-12, 2011.
3. О.А. Грішнова, “Соціальна відповідальність у контексті подолання системної кризи в Україні”, *Демографія та соціальна економіка*, № 1, с. 39-46, 2011.
4. Е. М. Лібанова, “Модернізація економіки в контексті соціальних викликів”, *Демографія та соціальна економіка*, № 1, с. 24-38, 2011.

